

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ТІШКОВА ОЛЕНА ФЕДОРІВНА

УДК 378.147:004

**ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ
КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ**

13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти»

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано в Національному університеті біоресурсів і природокористування України Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник доктор педагогічних наук, професор
Амеліна Світлана Миколаївна,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
завідувач кафедри іноземної філології
і перекладу

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Шандрук Світлана Іванівна,
Центральноукраїнський державний педагогічний
університет імені Володимира Винниченка,
завідувач кафедри лінгводидактики
та іноземних мов

кандидат педагогічних наук
Клак Інна Євгеніївна,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія імені Тараса Шевченка,
доцент кафедри іноземних мов
та методики їх викладання

Захист відбудеться «08» листопада 2019 року о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.004.18 у Національному університеті біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 15, навчальний корпус № 3, кімната 301

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Національного університету біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 13, навчальний корпус № 4, кімната 41а

Автореферат розіслано «07» жовтня 2019 року

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. В. Сопівник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Основним завданням сучасної системи освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців для забезпечення функціонування усіх сфер життєдіяльності суспільства. На фоні глобалізаційних та інтеграційних процесів особливого значення набуває необхідність формування у майбутніх фахівців нових умінь, здатностей і якостей, не типових для традиційних підходів до їхнього навчання: гнучкості, мобільності, комунікабельності. Під кутом зору розвитку мобільності загострюється потреба у володінні англійською мовою, що зумовлено низкою причин. У більшості університетів світу англійська мова займає провідне місце, отже, студенти, які бажають здобути освіту чи пройти стажування за кордоном, повинні мати достатній для цього рівень знань англійської мови. З іншого боку, розширення контактів у процесі співпраці вітчизняних виробників із зарубіжними партнерами теж спонукає до оволодіння іноземними мовами, насамперед, хоч і не виключно, англійською.

Оскільки забезпечити належну реалізацію намірів щодо вивчення англійської мови покликані викладачі й вчителі, тому останнім часом в Україні зростає увага не тільки до вивчення англійської мови в цілому, зокрема, й з боку держави, а й до діяльності освітян у цьому аспекті. Так, до нового Закону «Про освіту» внесено поправку до статті 12, де акцентовано на тому, що метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві і цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. При цьому зазначається, що досягнення цієї мети забезпечується через формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для її успішної життєдіяльності. У зазначеній статті Закону «Про освіту» представлено оновлений перелік ключових компетентностей, першою з яких визначено вільне володіння державною мовою, а другою – здатність спілкуватися іноземними мовами.

Посилення орієнтації на підтримку вивчення англійської мови в Україні знайшло своє відображення в оголошенні 2016 року Роком англійської мови. Метою цього рішення було сприяння вивченню англійської мови для розширення доступу українців до світових можливостей, забезпечення інтеграції України до європейського простору та підтримки програми Go Global, яка визначає вивчення англійської мови одним із пріоритетів стратегії розвитку. Серед комплексу заходів, спрямованих на активізацію вивчення громадянами англійської мови, які частково були реалізовані у 2016 році і реалізація яких триває й буде продовжена у подальшому, передбачена активізація участі українських шкіл у навчальній програмі Європейського Союзу «E-Twinning Plus», розширення мережі літніх мовних таборів, започаткування проекту підвищення фахової кваліфікації педагогічних працівників з англійської мови. Планується також поетапне запровадження

сертифікації вчителів іноземних мов, насамперед, англійської, з метою визначення рівня володіння ними відповідною мовою та диференціації оплати праці залежно від фахового рівня володіння мовою.

З огляду на вищезазначене, актуальним є проведення досліджень щодо вивчення питання підготовки вчителів англійської мови у інших країнах, особливо, у тих, де воно не було раніше масовим, тобто, де ситуація є схожою на стан з вивченням англійської мови на вітчизняних теренах. Оскільки проблема вдосконалення професійної підготовки вчителів англійської мови нині особливо гостро постала перед багатьма країнами Азії, зокрема, й такої багатонаселеної, як Китайська Народна Республіка, доцільно розглянути їх досвід щодо навчання зазначених фахівців.

Популярність англійської мови останнім часом стрімко зростає і серед студентів китайських університетів, оскільки знання англійської мови сприяє кар'єрному зростанню фахівців. Розповсюдження англійської мови зробило її домінуючою іноземною мовою у Китаї та надало їй такого статусу, з яким не може конкурувати жодна інша мова. Більш того, вона отримала підтримку китайського уряду, який визнав її важливим інструментом для наукового та технологічного процесу. Ця підтримка гарантує англійській мові провідну роль у китайському суспільстві у найближчому майбутньому. Усі державні навчальні заклади в Китаї – від дитсадка до університету – пропонують заняття з англійської мови, забезпечуючи не лише викладання мови, але й надаючи також довідкову інформацію про культурні традиції англосмовних країн.

Професійна підготовка вчителів англійської мови у зарубіжних країнах була предметом дослідження низки вітчизняних учених, які присвятили особливу увагу таким аспектам: особливості професійної підготовки майбутніх вчителів англійської мови у Великій Британії (Козаченко І., Палагута І., Стрельченко Л.); професійна підготовка майбутніх вчителів англійської мови в університетах Великобританії та Шотландії (Сулим Н.), компаративний аналіз професійної підготовки вчителів англійської мови у закладах вищої освіти Польщі й України (Деркач С.); сучасні тенденції у підготовці вчителів англійської мови в системі багаторівневої педагогічної освіти Канади (Павлюк В.); особливості змісту підготовки бакалавра з англійської мови та літератури в університетах Швейцарської Конфедерації (Барановська Л., Заслужена А.); система професійної підготовки вчителів англійської мови для середньої школи у Сполучених Штатах Америки (Шандрук С.). Як свідчить перелік досліджуваних питань, науковцями здійснювалося вивчення теорії і практики підготовки вчителів англійської мови переважним чином у тих країнах, де англійська мова є рідною або державною.

Питання викладання та вивчення англійської мови в Китаї досліджували переважно китайські науковці і тільки кілька зарубіжних учених. Про актуальність досліджуваної теми свідчать як кількість опублікованих праць, так і їх різноаспектність: вплив Культурної революції на викладання англійської мови в КНР (Dow M. R.); концепції білінгвальної освіти в Китаї (Anwei Feng, Rining Wei); система тестування з англійської мови в Китаї (Liying Cheng); переваги та недоліки комунікативного методу у викладанні англійської мови в

Китаї (Anderson J.); міжкультурне порівняння стратегій вивчення мови в Китайській Народній Республіці та інших країнах (Bedell D. A., Oxford R. L.); глобалізація і англійська мова в системі вищої освіти Китаю (Junyue Chang, Lin Pan, David Block); практики міжкультурної компетентності китайських викладачів англійської мови в китайському університеті (Jie Tian); емпіричне дослідження психологічної та соціокультурної адаптації китайських студентів до Великобританії (Spencer-Oatey H., Xiong Z.); дослідження стратегій вивчення англійської мови китайськими студентами (Zhang J.); викладання англійської мови в Китаї із застосуванням комунікативного методу (Hu G.); міжнародна комунікація для китайських студентів, які вивчають англійську мову (Hu W. Z.); англійська мова в освітній системі Китаю (Lam A.).

Що ж до стану володіння китайськими студентами англійською мовою, то він вивчався, насамперед, китайськими дослідниками. Зокрема, предметом дослідження Liying Cheng була система тестування з англійської мови в Китаї; Anderson J. – переваги та недоліки комунікативного методу у викладанні англійської мови в Китаї; He A. E. – досвід Китаю у впровадженні «Навчальної програми з англійської мови» («The College English Syllabus»); Mark Wong – використання відео та інтернету для викладання англійської мови в аудиторії.

Варто зазначити, що викладання англійської мови в китайських університетах докорінно змінилося після того, як Китай вступив у Світову організацію торгівлі. Про зміни у викладанні й вивченні англійської мови свідчить порівняння трьох навчальних програми з англійської мови для студентів Китаю: 1980 р., 1985–1986 рр. та 1999 р. Реформування стосувалося, зокрема, таких аспектів: чіткішого визначення цілей, переходу від мовної компетентності до комунікативної компетентності, збільшення обсягу лексичного запасу, трансформації методики викладання (від розвитку лише одного певного вміння до комплексного розвитку вмінь). На особливу увагу заслуговує переорієнтація з методів, у яких основна увага відводиться викладачеві (teacher-centred), на методи, у яких основна увага відводиться студенту (learner-centred).

Водночас, Китайська Народна Республіка зіткнулася із проблемою браку в країні вчителів англійської мови на фоні надлишкової кількості вчителів китайської мови та літератури. Зумовлена цим фактом престижність учительської професії зі спеціалізацією з англійської мови у китайському суспільстві пов'язана, однак, із суттєвими вимогами до представників цієї професії. Їхні обов'язки та права регламентуються, зокрема, Законом «Про обов'язкову освіту КНР». Таким чином, уряд Китайської Народної Республіки цілком і повністю усвідомлює необхідність якісних змін у вищій педагогічній освіті. Проте багато історичних, економічних і соціальних аспектів не дають змоги здійснити всі перетворення досить швидко і вивести вищу педагогічну освіту на бажаний рівень.

Незважаючи на зростання останнім часом зацікавленості дослідників до вивчення зарубіжного досвіду підготовки вчителів іноземних мов та появу досить значної кількості наукових праць з цієї проблеми, питання вивчення досвіду університетів Китайської Народної Республіки щодо навчання

майбутніх учителів англійської мови ще залишається малодослідженим і зумовлюється суперечностями між: потребами суспільства у висококваліфікованих вчителів англійської мови і недостатнім рівнем використання зарубіжного досвіду підготовки таких фахівців; вимогами до забезпечення якісної іншомовної фахової освіти і частковим їх виконанням у освітньому процесі закладів вищої освіти; розширенням обсягів підготовки майбутніх учителів англійської мови у вітчизняних закладах вищої освіти та браком науково-методичних і навчально-методичних розробок для забезпечення її належної якості.

Актуальність проблеми, наявні суперечності, можливість погляду на професійну підготовку вчителів англійської мови з позиції зарубіжного досвіду, а саме досвіду університетів Китайської Народної Республіки, доцільність практичного розроблення на етапі входження вітчизняних закладів вищої освіти у світовий освітній простір зумовили вибір теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тему дисертації затверджено вченою радою Природничо-гуманітарного навчально-наукового інституту Національного університету біоресурсів і природокористування України та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні.

Мета та завдання дослідження. Мета дисертації полягала у вивченні досвіду підготовки вчителів англійської мови в університетах Китайської Народної Республіки та визначенні можливості його використання у закладах вищої освіти України.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- на основі розгляду праць китайських і зарубіжних дослідників здійснити ретроспективний аналіз проблеми підготовки вчителів англійської мови у Китайській Народній Республіці з метою визначення тенденцій і шляхів її реформування;

- здійснити емпіричне дослідження стану навчання майбутніх вчителів англійської мови у китайських університетах для визначення рівня мотивації і спрямованості студентів на професійну діяльність вчителя англійської мови;

- дослідити змістові й методичні аспекти підготовки вчителів англійської мови у Китайській Народній Республіці та з'ясувати основні програмні вимоги й методи, які використовуються у навчальному процесі;

- встановити подібності та розбіжності у підготовці вчителів англійської мови у закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки й України;

- розробити навчально-методичні рекомендації щодо використання позитивного досвіду професійної підготовки вчителів англійської мови університетів Китайської Народної Республіки вітчизняними закладами вищої освіти.

Об'єкт дослідження – система професійної підготовки вчителів англійської мови у закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки.

Предмет дослідження – зміст і методика навчання вчителів англійської мови у закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки.

Методи дослідження. Для вирішення завдань використано такі методи дослідження: теоретичні: аналіз педагогічної, методичної, спеціальної літератури з метою вивчення проблеми; метод аналізу і синтезу під час вивчення навчально-методичної документації; структурно-системний аналіз навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх вчителів англійської мови в університетах Китайської Народної Республіки з метою з'ясування її особливостей в умовах інтеграції у світовий освітній простір; метод зіставлення для порівняння навчальних планів і програм; метод узагальнення і конкретизації для формулювання висновків і рекомендацій; емпіричні: методи збору інформації (анкетування, опитування); спостереження.

Емпіричне дослідження проводилось у Гонконзькому університеті, Ханчжоуському педагогічному університеті, Юнчинському університеті.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *вперше* визначено особливості професійної підготовки вчителів англійської мови в університетах Китайської Народної Республіки (модель «глобальної англійської мови» (Global English Model) з акцентом на комунікативну та діяльнісну компетентність, інтегрування процесів формування комунікативної і міжкультурної компетентності, складання студентами кваліфікаційних тестів, програма «3+1» – вивчення студентами трьох обов'язкових дисциплін і однієї дисципліни за власним бажанням);

– *уточнено* структуру і зміст навчальних програм бакалаврського і магістерського рівня для підготовки вчителів англійської мови у китайських університетах (структурування змісту підготовки вчителів англійської мови за трьома послідовними блоками);

– *схарактеризовано* форми і засоби державної підтримки підготовки вчителів англійської мови у Китайській Народній Республіці (запровадження у педагогічних університетах більш широкого переліку дисциплін для вивчення, чіткі вимоги до педагогічного штату, моральне заохочення вчителів у вигляді нагород і підвищення заробітної плати, стимулювання розроблення та запровадження нових навчальних методик, забезпечення доступу студентів і викладачів до великої кількості навчально-методичних та наукових історичних матеріалів, інтеграція педагогічної освіти та науки);

– *обґрунтовано* доцільність використання позитивного досвіду китайських університетів у процесі професійної підготовки вчителів англійської мови в Україні (перехід від формування мовної компетентності до формування комунікативної компетентності, навчання майбутніх філологів-вчителів англійської мови за подвійними програмами, регламентування обсягу вокабуляру для оволодіння студентами у межах різних програм навчання, запровадження обов'язкового єдиного екзамена з англійської мови після завершення студентами курсу її вивчення);

– *дістали подальшого розвитку* ідеї оптимізації практичної підготовки вчителів англійської мови (узгодження пасивної й активної частини практики,

запровадження практик різної тривалості на кожному курсі, робота практикантів з різними категоріями учнів).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що використання отриманих результатів сприятиме підвищенню якості фахової підготовки майбутніх учителів англійської мови на основі розроблених з урахуванням досвіду китайських університетів і апробованих навчально-методичних матеріалів, навчальних програм, методичних рекомендацій щодо комплексного контролю знань і умінь студентів у процесі навчання; реалізації комплексу завдань для здійснення такого контролю. Розроблене навчально-методичне забезпечення може бути використане у професійній підготовці майбутніх учителів англійської мови у вітчизняних вищих навчальних закладах, зокрема, у педагогічних університетах, а також у процесі підвищення кваліфікації учителів англійської мови.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Криворізького державного педагогічного університету, Національного університету біоресурсів і природокористування України, Уманського державного педагогічного університету, Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Національного університету «Острозька академія».

Апробація результатів дисертації. Основні положення, висновки, рекомендації та результати дослідження доповідалися та обговорювалися на: Міжнародній науково-практичній конференції «Основні напрями підготовки сучасного вчителя: глобалізація, стандартизація, інтеграція» (м. Умань, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи» (м. Дрогобич, 2015 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації» (м. Київ, 2016 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації» (м. Київ, 2017 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Вплив досягнень психологічних і педагогічних наук на розвиток сучасного суспільства» (м. Харків, 2017 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Innovations and modern technology in the educational system: contribution of Poland and Ukraine» (м. Сандомир, Республіка Польща, 2017 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації висвітлено у 15 наукових працях, з яких 6 статей у наукових фахових виданнях України, стаття у науковому виданні іншої держави, 2 статті в інших наукових виданнях України, 6 тез наукових доповідей.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел до кожного розділу, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 353 сторінки. Дисертація містить 13 рисунків та 46 таблиць. Список використаних літературних джерел включає 215 найменувань, із них 201 іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету та завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, викладено наукову новизну й практичне значення одержаних результатів дослідження, подано відомості про публікації, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні основи професійної підготовки вчителів англійської мови у Китайській Народній Республіці»** здійснено аналіз проблеми підготовки вчителів англійської мови в університетах Китайської Народної Республіки у педагогічних дослідженнях, розглянуто тенденції і шляхи адаптації англійської філологічної освіти у китайських університетах до світових тенденцій, вивчено специфіку навчання майбутніх філологів-вчителів англійської мови у закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки за подвійними програмами.

На основі аналізу праць вчених визначено основні напрями досліджень підготовки вчителів англійської мови у Китайській Народній Республіці, а саме: вплив Культурної революції на викладання англійської мови в Китайській Народній Республіці, концепції білінгвальної освіти в Китаї, особливості китайсько-англійського білінгвального навчання, система тестування з англійської мови в Китаї, переваги та недоліки комунікативного методу у викладанні англійської мови в Китаї, міжкультурне порівняння стратегій вивчення мови в Китайській Народній Республіці та інших країнах, стратегії вивчення лексичного запасу англійської мови китайськими студентами, досвід Китаю у впровадженні «Навчальної програми з англійської мови» («The College English Syllabus»), використання відео та інтернету для викладання англійської мови в аудиторії, вплив глобалізації на вивчення англійської мови в системі вищої освіти Китаю, вивчення англійської мови з наданням їй статусу «глобальної мови».

Зазначено, що нинішній процес реформування викладання англійської мови у сфері вищої освіти Китайської Народної Республіки є відображенням потреби у змінах як реакції на зростання ролі англійської мови в процесі глобалізації. При цьому пріоритетом у викладанні англійської мови в китайських університетах стає модель «глобальної англійської мови» (Global English Model) з акцентом на комунікативну та діяльнісну компетентність для відповідності новим вимогам глобальної комунікації в контексті сучасної глобалізації в епоху СOT.

Акцентовано на інтегруванні у процес підготовки вчителів англійської мови формування міжкультурної компетентності як комплексної структури, важливої для повноцінного здійснення професійної діяльності вчителя.

Встановлено, що нині в китайських педагогічних університетах проводиться реформування навчального процесу, яке передбачає, зокрема: оновлення освітньої концепції, цільову зміну уявлення про майбутнє вчителів, зміну традиційних методик навчання англійської мови, розвиток творчості студентів тощо. На особливу увагу заслуговує спроба деяких університетів

запровадити нову модель організації навчання: перший період триває два семестри і містить вивчення загальних базових дисциплін, другий період триває чотири семестри і передбачає викладання дисциплін профільної підготовки, третій період триває два семестри і охоплює вузькопрофесійні дисципліни і педагогічну практику.

На основі порівняння трьох навчальних програм (1980, 1985–86, 1999 рр.) встановлено принципові відмінності між ними з прогресивною динамікою у таких аспектах: мета – від формування у студентів вміння отримувати інформацію англійською мовою до формування у них уміння обмінюватися інформацією цільовою мовою; завдання – від відсутності їх чіткого визначення до чіткої постановки завдань (розвиток умінь у читанні на високому рівні, а в аудіюванні, говорінні, письмі і перекладі на досить хорошому рівні); методика – від методів, у яких головна увага відводиться викладачеві/тексту/тесту (teacher/text/test centred), методу граматичного перекладу до методів, у яких головна увага належить студентові (learner centred) та поєднання методу граматичного перекладу з аудіо-візуальним методом; нормування обсягу обов'язкового для оволодіння лексичного запасу – від 500 до 6500 слів.

Констатовано, що китайськими традиційними методами вивчення іноземних мов, зокрема й англійської, були такі, як повторювання, запам'ятовування та імітація. Досить вживаним методом, який використовувався у викладанні англійської мови в університетах, був метод інтенсивного читання – «Intensive Reading Approach (IRA)»; це був результат попереднього радянського впливу. Поступово поширювався також метод цільової мови (target-language-only style of teaching), сутність якого полягає в тому, щоб навчання відбувалося тільки англійською мовою. Деяка частина науковців і викладачів-практиків у китайських університетах нині дотримується думки про доцільність еклектики, тобто поєднання різних методів до вивчення англійської мови у процесі підготовки вчителів цього предмета.

Встановлено, що у викладанні англійської мови в університетах Китаю найбільш поширеними є такі методи: граматико-перекладний, аудіо-лінгвальний, комунікативний метод. Незважаючи на поступовий відхід від граматико-перекладного методу, він ще залишається досить популярним у китайських університетах.

Зазначено, що попри запровадження у практику підготовки вчителів англійської мови у китайських університетах комунікативного методу викладання і його відгалуження – методу викладання мови на основі завдань, його ефективність постійно піддається сумніву в Китаї. Одним із аргументів проти використання комунікативного методу викладання в Китаї є те, що значна кількість китайських викладачів англійської мови не спілкуються англійською мовою настільки достатньо, щоб можна було організувати процес спілкування англійською мовою на занятті комунікативного типу.

З'ясовано, що у 2002 році розпочався процес реформування вивчення англійської мови у китайських університетах, щоб виправити критичну ситуацію, оскільки, роками вивчаючи англійську мову, студенти не могли ні

говорити англійською мовою, ні навіть розуміти її, коли вони чули цю мову в спілкуванні. У новій національній навчальній програмі «College English Curriculum Requirements» проголошено нові пріоритети – аудіювання та говоріння.

Визначено стратегію перетворень у сфері іншомовної освіти на державному рівні, яка передбачає такі напрями: запровадження у педагогічних університетах більш широкого переліку дисциплін для вивчення, чіткі вимоги до педагогічного штату, моральне заохочення вчителів у вигляді нагород і підвищення заробітної плати, стимулювання розроблення та запровадження нових навчальних методик, забезпечення доступу студентів і викладачів до великої кількості навчально-методичних та наукових історичних матеріалів, інтеграція педагогічної освіти та науки. Починає діяти програма «3+1», яка передбачає вивчення студентами трьох обов'язкових дисциплін (крім загального курсу) і однієї дисципліни за власним бажанням.

Встановлено, що низка університетів пропонує програми подвійного ступеню «Бакалавр з гуманітарних наук та бакалавр з педагогіки (англійська мова)» – «BA&BEEd in Language Education (English)», а також програми спільного ступеню «Бакалавр (літературознавство) та бакалавр права» – «BA (Literary Studies) & LLB». Для вивчення пропонуються дві спеціальності: «Англійська мова та література» («English Studies» (ES)) і «Мова і комунікація» («Language and Communication» (L&C)). Кожен студент може обрати одну з них як спеціальність (major) та як додатковий курс (minor).

У другому розділі **«Навчально-методичне забезпечення професійної підготовки вчителів англійської мови у Китайській Народній Республіці»** розглянуто змістове наповнення навчальних планів підготовки вчителів англійської мови, представлено методичні аспекти навчання вчителів англійської мови у китайських закладах вищої освіти, висвітлено практичну складову підготовки вчителів англійської мови у Китаї.

На основі аналізу змісту навчальних програм підготовки вчителів англійської мови в університетах Китайської Народної Республіки встановлено, що головною метою проголошено підготовку висококваліфікованих та орієнтованих на практику вчителів для навчання основ англійської мови. Перелік дисциплін, безпосередньо пов'язаних з англійською мовою, охоплює, зокрема: знання мови, мовленнєві вміння, літературу, культуру. Вони спрямовані на розвиток здатності студентів використовувати мову та володіти знаннями мови і культури. До переліку дисциплін для розвитку вмінь викладання англійської мови належать теорія, методи викладання, навички викладання, предметне дослідження та написання наукової роботи, які мають свідчити про те, що майбутні викладачі будуть здатними розробити відповідний план уроку, використати відповідні навички викладання, ґрунтуючись на правилах вивчення першої і другої іноземної мови, враховувати мовні й психологічні особливості студентів, а також визначити навчальні цілі і зміст навчання. Крім того, майбутні вчителі повинні вміти обирати відповідні методи дослідження, щоб провести наукове дослідження та написати

магістерську роботу після вивчення курсу. Вони мають пройти педагогічну практику в початковій, середній та старшій школах.

Встановлено також, що, як правило, тривалість навчання становить чотири роки, але студент може завершити навчання у період з третього по шостий курс, в залежності від його особистих обставин, отримати кваліфікацію, й у разі відповідності критеріям ступеню «бакалавр», визначених університетом, отримати ступінь бакалавра.

Навчальні дисципліни поділяються на чотири типи: обов'язкові дисципліни та дисципліни за вибором, які складають групу основних дисциплін; базові дисципліни за спеціальністю; основні дисципліни за спеціальністю; дисципліни на вибір за спеціальністю. Цікавим є те, що студентам педагогічної спеціальності необхідно набрати чотири кредити з дисципліни «Розуміння та поцінування мистецтва», а студентам гуманітарних спеціальностей рекомендується обирати два кредити предметів природничо-наукового спрямування.

З'ясовано, що значний вплив на систему підготовки вчителів англійської мови мають традиції китайської культури, зокрема, конфуціанська філософія. Кілька аспектів конфуціанської системи мислення позначилися на системі викладання в аудиторії: важливість навчання, знань і підручників, відносини викладач-студент, відповідні ролі викладача та студента, стратегії навчання. Традиційно освіта в Китаї розглядається як процес накопичення знань, а не як практичний процес конструювання та використання знань для актуальних цілей. Особливим є відношення «викладач – студент» в системі китайської освіти, воно ідеалізується як «ієрархічне, проте гармонійне» подібно до відносин «син – батько». У цій системі студенти є приймачами знань, а викладачі їх трансляторами, при цьому студенти мають поважати і слухатися свого викладача, тихо сидіти в аудиторії. Викладачі англійської мови і студенти в Китаї ставляться до англійської мови як до серйозного завдання, що вимагає глибокого усвідомлення та значних зусиль, які відповідають принципам граматико-перекладного методу. Тому застосування комунікативного методу викладання часто пов'язане з критикою і звинуваченням викладачів у лінощах та некваліфікованості. Ігри й комунікативну діяльність в аудиторії багато китайців асоціюють виключно з розвагами, а також скептично оцінюють їх використання як засобів навчання, тому розглядають їх як марну витрату часу. Стратегії навчання, які, зазвичай, практикувалися в китайській культурі навчання можуть бути охарактеризовані як «4 R's: reception, repetition, review and reproduction» (сприйняття, повторення, аналіз і відтворення), які вважаються ключовими елементами успішного навчання.

Встановлено, що більшою мірою, ніж будь-яка інша країна в світі, Китай покладається на екзамени для оцінювання в освітній системі, а також в організації кар'єри. Тому відзначається два позитивних наслідки екзаменів з англійської мови, які впливають на викладачів і студентів. Перший – це те, що екзамени в Китаї застосовують як один із засобів мотивації, що може спонукати як викладачів, так і студентів краще працювати. Другий – те, що екзамени в

Китаї можуть розглядатися як спосіб оцінювання не лише результатів успішності навчання студентів, але й якості викладання викладачів.

Визначено причини несприйняття комунікативної методики навчання студентами: низький рівень розмовної англійської мови (багатьом китайським студентам з низьким рівнем володіння англійською мовою складно розуміти викладачів), відсутність мотивації для розвитку комунікативної компетентності (у Китаї студенти мають мало можливостей застосовувати англійську мову для живого спілкування поза аудиторією), традиційна пасивність на заняттях (вважається, що знання можуть бути набутими виключно від пояснень викладача, конспектування та запам'ятовування, а не від інших видів діяльності).

Певні утруднення щодо впровадження комунікативного підходу до викладання англійської мови, в яких доводиться працювати китайським викладачам (велика кількість студентів у групі, нестача ресурсів, дидактична система навчання, система екзаменування) означають, що вони не можуть викладати так, як викладають їхні західні колеги, які навчають у малих групах, з достатнім обладнанням, де можлива інтеракція студентів та викладачів, групова робота, студенто-центрований підхід. Однією з характерних рис викладання англійської мови в Китаї є велика кількість студентів в аудиторії (зазвичай більше 50). Ще однією перешкодою, яка заважає застосуванню комунікативного методу в Китаї, є система екзаменування, спрямована на знання граматики. Майже всі національні екзамени, розроблені Державною комісією розвитку освіти (State Education Development Commission) є спрямованими на оцінювання граматичних знань, у них також надається перевага розвитку вмінь у читанні через знання граматики та словникового запасу, і зовсім немає завдань, пов'язаних з оцінюванням комунікативних умінь.

Розгляд Національних стандартів з англійської мови дозволяє констатувати, що вони орієнтовані на методологічну реалізацію комунікативної педагогіки – викладання мови на основі завдань. Метод викладання мови на основі завдань (Task-Based Language Teaching (TBLT)) був обраний Міністерством освіти як нова педагогічна платформа в початковій школі в контексті викладання англійської мови в Китаї.

Результати емпіричного дослідження, проведеного серед студентів першого, третього і п'ятого курсів дозволяють зробити такі висновки. Більшість студентів-першокурсників не впевнені, чи хочуть вони бути вчителями англійської мови. Значна частина з них хочуть бути усними чи письмовими перекладачами; деякі студенти вважають, що викладання англійської мови – це нудно; інші вважають, що вони не здатні бути вчителями чи рівень їхніх знань та вмінь у англійській мові не достатній для цієї роботи. Є й такі, хто переконаний, що нині важко знайти роботу вчителем англійської мови на ринку праці через велику конкуренцію. Більшість студентів третього курсу також не хочуть бути вчителями англійської мови. Деякі з них вважають, що викладання є складною роботою, яка займає багато часу. На противагу молодшокурсникам майже всі студенти п'ятого курсу хочуть працювати

вчителями чи викладачами англійської мови, зазначаючи, що це цікава і престижна робота.

У третьому розділі **«Порівняльний аналіз підготовки вчителів англійської мови китайськими і вітчизняними закладами вищої освіти»** висвітлено питання порівняння змісту підготовки вчителів англійської мови у китайських й українських університетах, розглянуто можливості та представлено рекомендації щодо використання вітчизняними закладами вищої освіти досвіду підготовки вчителів англійської мови в університетах Китайської Народної Республіки.

На основі аналізу нормативної документації констатовано, що випускники українських закладів вищої освіти, які обрали професію вчителя англійської мови, раніше могли отримати диплом філолога, вчителя/викладача англійської мови за трьома освітньо-кваліфікаційними рівнями: бакалавр, спеціаліст, магістр. У процесі реформування системи вищої освіти визначено два освітні рівні: бакалавр і магістр.

Зазначено, що умовно всі дисципліни навчального плану підготовки майбутнього вчителя іноземних мов можна поділити на такі складові: мовну, лінгвістичну, психолого-педагогічну, методичну та загальноосвітню. Назви дисциплін, що входять до кожної складової, варіюються у різних закладах вищої освіти, так само як і кількість годин, відведених на оволодіння кожною дисципліною. Мовна підготовка майбутнього вчителя англійської мови спрямована на створення умов для формування комунікативної компетентності студентів в усіх видах мовленнєвої діяльності на необхідному рівні. Лінгвістична підготовка майбутнього вчителя англійської мови орієнтована на оволодіння студентами теоретичними знаннями про систему англійської мови і вміннями застосовувати їх на практиці. Дисципліни психолого-педагогічної складової передбачають оволодіння студентами теоретичними знаннями і практичними вміннями для здійснення педагогічної діяльності. Дисципліни методичної складової навчального плану забезпечують оволодіння студентами теоретичними знаннями методики навчання англійської мови та вміннями творчо застосовувати їх у педагогічній діяльності.

Аналіз праць українських дослідників і результатів анкетування та інтерв'ю, проведених робочою групою проекту «Шкільний вчитель нового покоління», свідчать про те, що переважаючими формами методичної підготовки майбутнього вчителя англійської мови є лекції, семінарські/практичні заняття та педагогічна практика. Залежно від форми заняття застосовуються різні методи та прийоми навчання. Найбільш поширеними є такі: повідомлення інформації, пояснення незнайомих термінів та понять, демонстрація прикладів, самостійний пошук, навчально-тренувальна діяльність студентів, розв'язання методичних задач, методичні дискусії, спостереження за уроками та їх обговорення, планування уроків та їх проведення.

Проаналізовано зміст пілотної програми з методики навчання англійської мови «Шкільний вчитель нового покоління», викладання якої почалося з вересня 2016 року в 11 педагогічних університетах України. Нова програма, за якою навчатимуться майбутні вчителі англійської мови, складається з

21 модуля, що відповідають європейським стандартам освіти. Деякі з них є абсолютно інноваційними для української вищої школи. Оскільки основна мета нової програми полягає у формуванні комунікативної компетентності, викладання всієї програми передбачено іноземною мовою. Серед інших нововведень пропонується використовувати якомога більше інтерактивних форм навчання, а традиційні лекції та семінари бажано використовувати все менше. Очікується, що результатами навчання буде не перевірка теоретичних знань, а перевірка вмінь. Серед інноваційних модулів програми також виділяється розвиток автономії учнів, у результаті чого майбутні вчителі зможуть підготувати дітей, здатних у подальшому вивчати англійську мову самостійно. Однією із основних інновацій є те, що кваліфікаційна робота майбутнього вчителя іноземної мови повинна базуватися не на теоретичній темі, а на роботі в школі під час практики.

З огляду на пошуки вітчизняними науковцями шляхів підвищення якості підготовки вчителів іноземних мов, зокрема, й англійської, та зважаючи на наявність позитивних тенденцій у реформуванні іншомовної педагогічної освіти в університетах Китайської Народної Республіки, можливим є використання деяких аспектів досвіду китайських університетів.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне та практичне дослідження особливостей підготовки майбутніх учителів англійської мови у Китайській Народній Республіці. Результати виконаного дослідження, досягнута мета та вирішені завдання дають змогу зробити такі загальні висновки:

1. На основі аналізу праць китайських і зарубіжних дослідників щодо проблеми підготовки вчителів англійської мови у Китайській Народній Республіці визначено тенденції і шляхи її реформування, а саме: перехід від формування мовної компетентності до формування комунікативної компетентності, запровадження комунікативного вивчення англійської мови у процес підготовки майбутніх учителів відповідного профілю, здійснення підготовки зазначених фахівців за подвійними програмами. Зазначено, що нинішній процес реформування викладання англійської мови у сфері вищої освіти Китайської Народної Республіки є відображенням потреби у змінах як реакції на зростання ролі англійської мови в процесі глобалізації. При цьому пріоритетом у викладанні англійської мови в китайських університетах стає модель «глобальної англійської мови» (Global English Model) з акцентом на комунікативну та діяльнісну компетентність для відповідності новим вимогам глобальної комунікації.

2. Проведене емпіричне дослідження стану навчання майбутніх вчителів англійської мови у китайських університетах стало підставою для визначення рівня мотивації і спрямованості студентів на професійну діяльність вчителя англійської мови. З'ясовано, що найефективнішим засобом мотивації китайських студентів до вивчення англійської мови є необхідність складання стандартизованих екзаменів різного рівня (національного, регіонального

(провінційного), місцевого). Кількісні показники спрямованості студентів на професійну діяльність вчителя англійської мови коливаються в залежності від курсу (на першому курсі – 62 %, на третьому курсі спостерігається спад – близько 50 %, а на п'ятому практично одностайне бажання працювати вчителем – 93 %).

3. З'ясовано основні програмні вимоги й методи, які використовуються у процесі професійної підготовки вчителів англійської мови у Китайській Народній Республіці. Метою нинішньої національної програми підготовки вчителів англійської мови є формування у них уміння обмінюватися інформацією цільовою мовою; основні завдання полягають у розвитку вмінь у читанні на високому рівні, а в аудіюванні, говорінні, письмі і перекладі на досить хорошому рівні; методика навчання англійській мові передбачає застосування методів, у яких головна увага належить студентові (learner centred) і поєднання методу граматичного перекладу з аудіо-візуальним методом; регламентується вокабуляр, яким має володіти студент (6500 слів).

4. Встановлено подібності та розбіжності у підготовці вчителів англійської мови у вищих навчальних закладах Китайської Народної Республіки й України. Схожі риси полягають, зокрема, у такому: зростання популярності англійської мови серед студентів; посилення уваги держави до поширення вивчення англійської мови у школах, а відтак і вимог до належної якості процесу підготовки вчителів англійської мови; домінування у підготовці вчителів англійської мови в обох країнах донедавна аудіо-візуального методу.

Основні розбіжності спостерігаються у таких аспектах: більш сильний вплив національних культурних традицій, зокрема, конфуціанства, на систему навчання англійській мові у Китайській Народній Республіці; переважання серед китайських студентів зовнішньої мотивації до вибору професії вчителя англійської мови; посиленням прагнення до інноватики у підготовці вчителів англійської мови в Україні.

5. На основі порівняльного аналізу професійної підготовки вчителів англійської мови в університетах Китайської Народної Республіки і України сформульовано рекомендації щодо використання деяких аспектів досвіду китайських університетів, а саме: запровадження моделі «глобальної англійської мови» (Global English Model) з акцентом на комунікативну та діяльнісну компетентність; обов'язкове складання студентами стандартизованих тестів; перегляд співвідношення обов'язкових і вибіркового дисциплін за зразком китайської програми «3+1» – вивчення студентами трьох обов'язкових дисциплін і однієї дисципліни за власним бажанням; структурування змісту підготовки вчителів англійської мови за трьома послідовними блоками, які передбачають спочатку вивчення базових дисциплін, після цього дисциплін профільної підготовки і на завершення вузькопрофесійних дисциплін і проходження педагогічної практики; перехід до формування комунікативної компетентності; аналіз можливості поширення навчання майбутніх філологів-вчителів англійської мови за подвійними програмами; регламентування обсягу вокабуляру для оволодіння студентами у межах різних програм навчання; запровадження обов'язкового єдиного

екзамена з англійської мови після завершення студентами курсу її вивчення; оптимізація практичної підготовки вчителів англійської мови за рахунок узгодження пасивної й активної частини практики та запровадження практик різної тривалості на кожному курсі.

Проведене дослідження не вичерпує всієї проблеми професійної підготовки вчителів англійської мови. Подальшого дослідження потребують такі аспекти, як: особливості організації практик і стажувань майбутніх вчителів англійської мови, диференціація програм їхньої підготовки, пошук засобів мотивації випускників шкіл до обрання професії вчителя англійської мови та вступу на навчання за відповідною спеціальністю.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Смолярчук О. Ф. (Тішкова О. Ф.) Особливості змісту підготовки філологів англійської мови в Китайському університеті Гонконгу (КНР). Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2014. Вип. 37. С. 499–504.

2. Смолярчук О. Ф. (Тішкова О. Ф.) Курс «Мова і комунікація» як міждисциплінарна програма у підготовці філологів з англійської мови в Китайській Народній Республіці. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2015. Вип. 42. С. 329–337.

3. Смолярчук О. Ф. (Тішкова О. Ф.) Стан навчання англійській мові в університетах Китайської Народної Республіки. Педагогічний альманах. 2015. Вип. 28. С. 168–173.

4. Смолярчук О. Ф. (Тішкова О. Ф.) Порівняльна характеристика вступних і випускних екзаменів з англійської мови в китайських університетах. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2017. Вип. 56–57. С. 112–118.

5. Тішкова О. Ф. Причини труднощів під час навчання навичок говоріння та шляхи їх подолання. Педагогічні науки. 2017. Вип. 80. Т. 3. С. 71–76.

6. Тішкова О. Ф. Професійний розвиток викладачів англійської мови в університетах Китаю (на прикладі Ханчжоуського педагогічного університету). Педагогічні науки. 2018. Вип. 82. Т. 1. С. 180–186.

Стаття у науковому виданні іншої держави

7. Smoliarchuk O. (Tishkova O.) The state and peculiarities of learning English by students of Hangzhou Normal University (People's Republic of China). Journal Association 1901 «SERIKE». 2017. P. 73–78.

Статті в інших наукових виданнях України:

8. Смолярчук О. Ф. (Тішкова О. Ф.) Особливості змісту навчальної програми «Англійська мова та література» в Гонконзькому університеті (КНР). Педагогіка вищої та середньої школи. 2015. Вип. 44. С. 372–378.

9. Смолярчук О. Ф. (Тішкова О. Ф.) Особливості навчання англійської мови в Ханчжоуському педагогічному університеті (Китайська Народна Республіка). Київський науково-педагогічний вісник. 2017. Вип. 11. С. 72–79.

Тези наукових доповідей:

10. Смолярчук О. Ф. (Тішкова О. Ф.) Змістові аспекти підготовки філологів в Китайському університеті Гонконгу (КНР). Основні напрями підготовки сучасного вчителя: глобалізація, стандартизація, інтеграція: Міжнародна науково-практична конференція, м. Умань, 30–31 жовтня 2014 року: тези доповіді. Умань, 2014.

11. Смолярчук О. Ф. (Тішкова О. Ф.) Міждисциплінарні програми у підготовці філологів з англійської мови у Китайській Народній Республіці. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи: Міжнародна науково-практична конференція молодих учених, м. Дрогобич, 26–27 березня 2015 року: тези доповіді. Дрогобич, 2015.

12. Смолярчук О. Ф. (Тішкова О. Ф.) Складання профільного екзамену з англійської мови студентами-філологами як вагома мотивація її вивчення (на прикладі Ханчжоуського університету). Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації: II Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 25–26 лютого 2016 року: тези доповіді. К., 2016.

13. Смолярчук О. Ф. (Тішкова О. Ф.) Відмінності систем навчання EFL та ESL. Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації: III Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 23–24 лютого 2017 року: тези доповіді. К., 2017.

14. Смолярчук О. Ф. (Тішкова О. Ф.) Переваги використання методу навчання мови на основі завдань (TBLT). Вплив досягнень психологічних і педагогічних наук на розвиток сучасного суспільства: Міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 10–11 березня 2017 року: тези доповіді. Х., 2017.

15. Smoliarchuk O. (Tishkova O.) Applying interactive techniques in professional training of English language teachers. Innovations and modern technology in the educational system: contribution of Poland and Ukraine: International scientific and practical conference, May 5–6, 2017. Sandomierz, Poland, 2017.

АНОТАЦІЯ

Тішкова О. Ф. Підготовка вчителів англійської мови у вищих навчальних закладах Китайської Народної Республіки. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ, 2019.

У дисертації здійснено теоретичне та практичне дослідження особливостей підготовки майбутніх учителів англійської мови у Китайській Народній Республіці.

На основі аналізу праць китайських і зарубіжних дослідників щодо проблеми підготовки вчителів англійської мови у Китайській Народній Республіці визначено тенденції і шляхи її реформування, а саме: перехід від формування мовної компетентності до формування комунікативної компетентності, запровадження комунікативного вивчення англійської мови у процес підготовки майбутніх учителів відповідного профілю, здійснення підготовки зазначених фахівців за подвійними програмами. З'ясовано, що найефективнішим засобом мотивації китайських студентів до вивчення англійської мови є необхідність складання стандартизованих екзаменів різного рівня (національного, регіонального (провінційного), місцевого). З'ясовано основні програмні вимоги й методи, які використовуються у навчальному процесі щодо підготовки вчителів англійської мови у Китайській Народній Республіці. Встановлено подібності та розбіжності у підготовці вчителів англійської мови у вищих навчальних закладах Китайської Народної Республіки й України.

На основі порівняльного аналізу професійної підготовки вчителів англійської мови в університетах Китайської Народної Республіки і України сформульовано рекомендації щодо використання деяких аспектів досвіду китайських університетів, зокрема: запровадження моделі «глобальної англійської мови» (Global English model) з акцентом на комунікативну та діяльнісну компетентність; обов'язкове складання студентами стандартизованих тестів; перегляд співвідношення обов'язкових і вибіркового дисциплін; регламентування обсягу вокабуляру для оволодіння студентами у межах різних програм навчання; запровадження обов'язкового єдиного екзамену з англійської мови після завершення студентами курсу її вивчення.

Ключові слова: професійна підготовка, навчальна програма, зміст, методика, мотивація, вчитель англійської мови.

АННОТАЦІЯ

Тишкова Е. Ф. Подготовка учителей английского языка в высших учебных заведениях Китайской Народной Республики. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 «Теория и методика профессионального образования». Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины. Киев, 2019.

В диссертации осуществлено теоретическое и практическое исследование особенностей подготовки будущих учителей английского языка в Китайской Народной Республике.

На основе анализа работ китайских и зарубежных исследователей по проблеме подготовки учителей английского языка в Китайской Народной Республике определены тенденции и пути ее реформирования, а именно: переход от формирования языковой компетентности к формированию коммуникативной компетентности, внедрение коммуникативного изучения

английского языка в процесс подготовки будущих учителей соответствующего профиля, осуществление подготовки указанных специалистов по двойным программам. Установлено, что наиболее эффективным средством мотивации китайских студентов к изучению английского языка является необходимость составления стандартизированных экзаменов различного уровня (национального, регионального (провинциального), местного). Выявлены основные программные требования и методы, которые используются в учебном процессе по подготовке учителей английского языка в Китайской Народной Республике. Установлены сходства и различия в подготовке учителей английского языка в высших учебных заведениях Китайской Народной Республики и Украины.

На основе сравнительного анализа профессиональной подготовки учителей английского языка в университетах Китайской Народной Республики и Украины сформулированы рекомендации по использованию некоторых аспектов опыта китайских университетов, в частности: внедрение модели «глобальной английского языка» (Global English model) с акцентом на коммуникативную и деятельностную компетентность; обязательное составление студентами стандартизированных тестов; просмотр соотношения обязательных и выборочных дисциплин; регламентирования объема вокабуляра для овладения студентами в рамках различных программ обучения; введение обязательного единого экзамена по английскому языку после завершения студентами курса ее изучения.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, учебная программа, содержание, методика, мотивация, учитель английского языка.

ANNOTATION

Tishkova O. F. Training of English Teachers in Higher Education Institutions of the People's Republic of China. – The Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Sciences, specialty 13.00.04 «Theory and Methodology of Professional Education». National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Kyiv, 2019.

The dissertation deals with theoretical and practical study of the peculiarities of future English language teachers training in the People's Republic of China.

Based on the analysis of the works of Chinese and foreign researchers on the problem of English language teacher training in the People's Republic of China, the tendencies and ways of its reforming have been determined, namely: transition from language competence formation to communicative competence formation, introduction of communicative English language learning in the training process of future teachers of corresponding profile, training of these specialists in double degree programs. It is noted that the current process of reforming English language teaching in China's higher education is a reflection of the need for change in response to the growing role of English in the globalization process. In doing so, the priority in teaching English at Chinese universities is the Global English model, with an emphasis on communicative and activity competence to meet the new requirements of global communication.

An empirical study, which was carried out regarding the studying status of future English teachers at Chinese universities has provided a basis for determining the level of motivation and orientation of students for the professional activities of English teachers.

It has been found that the most effective way to motivate Chinese students to learn English is to take standardized exams at different levels (national, regional (provincial), local). Quantitative indicators of students' orientation to the English language teacher's profession fluctuate depending on the course (62 % in the first year, about 50 % in the third year and there is an unanimous desire to work as a teacher in the fifth year – 93 %).

The basic program requirements and methods that are used in the educational process for the preparation of English teachers in the People's Republic of China have been clarified. The purpose of the current national English language teacher training program is to develop in them the ability to communicate information in the target language; the main tasks are to develop skills in reading at a high level, and in listening, speaking, writing and translation at a fairly good level; English language teaching methodology involves the use of learner-centered methods and the combination of grammar-translation method with the audio-visual method; the vocabulary that a student should know (6500 words) is regulated.

Similarities and differences were found in the preparation of English language teachers at higher education institutions in the People's Republic of China and Ukraine. Similar features include, but are not limited to: increasing popularity of English among students; increasing the attention of the state to the spread of English language learning in schools and therefore the requirements for the proper quality of the English language teacher training process; dominance of audio-visual method in English language teacher training in both countries until recently.

The main differences are in the following aspects: stronger influence of national cultural traditions, in particular Confucianism, on the system of teaching English in the People's Republic of China; predominancy of external motivation among Chinese students to choose a profession of English teacher; increasing the desire for innovation in the preparation of English language teachers in Ukraine.

Based on a comparative analysis of the professional training of English teachers at the universities of the People's Republic of China and Ukraine, recommendations have been formulated on the use of some aspects of Chinese universities' experience, namely: introduction of the Global English model with an emphasis on communicative and activity competence; it is compulsory for students to take standardized tests; reviewing the correlation between compulsory and elective disciplines, modeled on the Chinese «3+1 program», when students are studying three compulsory and one elective disciplines at will; structuring the content of the English language teacher training in three consecutive blocks, which envisage first studying basic disciplines, then disciplines of professional training and lastly the narrow professional disciplines and passing pedagogical practice; transition to the formation of communicative competence; analysis of the possibility of extending the training of future English language philologists at double degree programs; regulating the amount of vocabulary for students' mastering within the framework of various

training programs; introduction of a compulsory unified English exam after students complete the course; to optimize the practical training of English teachers by agreeing on the passive and active part of the practice and introducing practices of different duration in each course.

The study does not cover the whole problem of professional training of English language teachers. Further research will require such aspects as: features of the organization of practices and internships of future English teachers, differentiation of their training programs, search for a means of motivating school graduates to choose the profession of English teacher and entry to study in the relevant specialty.

Key words: professional training, curriculum, content, methodology, motivation, English language teacher.

Підписано до друку 04.10.19
Ум. друк. арк. 0,9
Наклад 100 прим.

Формат 60x84\16
Обл.-вид.арк. 0,9
Зам. № 190864

Віддруковано у редакційно-видавничому відділі НУБіП України
вул. Героїв Оборони, 15, Київ, 03041
тел.: 527-81-55

